

Geleen, 28-09-2020

Betreft: Internetconsultatie Aanscherpen procedure 5 onder a Lpw

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij ontvangt u onze reactie op de internetconsultatie Aanscherpen procedure 5 onder a Lpw:

Vraag 1

Wat vindt u van het voorstel?

Met het wetsvoorstel wordt ten doel gesteld dat een vrijstelling op grond van artikel 5 onder a alleen nog zal worden afgegeven wanneer dit het beste aansluit bij het kind. Dit onderstreept onze visie dat kinderen niet alleen een leerrecht maar ook ontwikkelrecht hebben. Daarmee staat centraal dat wanneer enige vorm van onderwijs, al dan niet in combinatie met zorg, mogelijk is een kind dit onderwijs ook kan volgen. Het systeem van onderwijs, samenwerkingsverband, zorg-/hulpverlening en gemeente dienen hierin alle passende mogelijkheden zorgvuldig te onderzoeken. Dat dit verder verankerd wordt in de Leerplichtwet juichen we dan ook toe. Het moet ons gezamenlijk nastreven zijn om "alleen als het kind op geen enkele manier zijn recht op onderwijs kan verwezenlijken" een vrijstelling 5 onder a af te geven.

Het wetsvoorstel vraagt daarbij van de verschillende partijen een duidelijke rol die daarin nodig is. We zien het als meerwaarde dat de onafhankelijke arts niet langer zijn afweging zal maken op alleen medische gronden, maar daarin wordt ondersteund door een advies van onderwijskundige mogelijkheden. Dat vraagt echter wel van de samenwerkingsverbanden een dekkend aanbod aan passend onderwijs en creativiteit om, zeker bij deze leerlingen, onderwijs te combineren met zorg. Een risico is dat er een financiële prikkel meeweegt in het opstellen van het advies door de samenwerkingsverbanden. Immers gaat het bij deze kinderen vaak om complexe problematiek waar een standaard oplossing niet voor handen is en het kind vaak niet regelmatig in staat het onderwijs te bezoeken. In de praktijk komt het voor dat er geen toelaatbaarheidsverklaring wordt afgegeven omdat een kind onvoldoende gemotiveerd zou zijn en te weinig op school aanwezig is. De kosten van de toelaatbaarheidsverklaring worden hier dan tegen gewogen, met als resultaat dat er geen onderwijsplek meer is voor de leerling. Specifiek voor onze regio speelt er bovendien een vereveningsbijdrage waardoor er al erg terughoudend wordt omgegaan met het afgeven van toelaatbaarheidsverklaringen.

Daarnaast zien we nog een ander mogelijk risico bij de rol van het samenwerkingsverband als adviseur. Bij casuïstiek waar het samenwerkingsverband al vergaand verweven is kunnen er mogelijk vraagtekens gezet worden bij de neutraliteit van het advies. In situaties waarin ouders/verzorgers het oneens zijn met het voorgestelde onderwijsaanbod of maatwerkoplossing zijn er geen mogelijkheden zich te richten tot een onafhankelijk advies. De vraag is dan ook of een advies van de samenwerkingsverbanden daadwerkelijk als objectief gezien kan worden, wanneer die regionaal verschillen en daarbij een duidelijk financieel belang hebben. De vraag blijft dan ook bestaan hoe er bewaakt kan worden dat "wat er redelijkerwijs verwacht mag worden van het dekkende aanbod" objectief in kaart wordt gebracht en of die rol het beste bij het samenwerkingsverband kan liggen.

We onderstrepen de wetswijziging van variatie in de duur van een vrijstelling. Het afgeven van een vrijstelling 5 onder a voor de gehele duur van het onderwijsleven geeft het verkeerde signaal af. Ouders/verzorgers en kinderen hebben recht op maatwerk en daarbij het tussentijds opnieuw toetsen van onderwijsmogelijkheden naar mate het kind verder groeit en zich ontwikkelt. Bovendien staan de ontwikkeling in het onderwijs en de zorg niet stil wat maakt dat zich mogelijk nieuwe onderwijsmogelijkheden voordoen die voor het kind haalbaar zijn. Daarnaast hebben we in de afgelopen jaren, met de opzet van de zgn. Maatwerktrajecten vrijstelling 5 onder a, mogen ervaren dat de grens tussen 'ongeschikt voor het onderwijs' en 'geschikt met aangepast onderwijsaanbod én passende zorg' vaak niet duidelijk te trekken is.

Het ontwikkelingsperspectief, in de breedste zin van het woord, van het kind dient te allen tijde voorop te staan. Ook wanneer door de diverse ketenpartners, waaronder de onafhankelijke jeugdarts, is

vastgesteld dat dit ontwikkelingsperspectief ontbreekt en een vrijstelling 5 onder a nodig is. Ook dan blijven we, middels de Maatwerktrajecten 5 onder a, gezamenlijk betrokken en verantwoordelijk om, met medewerking van ouders/verzorgers, tussentijds te evalueren en te toetsen of de onderwijsmogelijkheden in combinatie met passende zorg aanwezig dan wel haalbaar zijn. Bovendien hebben we gemerkt hoe zeer het van belang is dat ouders/verzorgers zich gehoord voelen. Vaak zijn zij zoekende naar de meest geschikte hulpverlening voor hun kind. Daarbij komt men dan uit bij zorgaanbieders die niet altijd voldoende kijken naar de mogelijkheden om (elementen van) onderwijs te combineren met de zorg. Onze ervaring is dat doorgaans niet alleen ouders maar ook ketenpartners positief reageren op een gezamenlijke zoektocht naar een passend onderwijs-/hulpverleningstraject in kader van de vrijstelling 5 onder a. De variatie in duur van de vrijstelling maakt dit maatwerk beter mogelijk.

De verdere verankering van de regierol van de leerplichtambtenaar en de verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders voor het proces rondom de vrijstelling sluit aan op het beter vormgeven van het vrijstellingsproces én de visie om beter maatwerk te kunnen leveren in het belang van het kind. De rol van de leerplichtambtenaar is met de wetwijziging beter gekaderd, regie op het volledige proces en de verantwoordelijkheid dat de afweging voorafgaand aan het ontstaan van de vrijstelling zorgvuldig en grondig verloopt. Dat maakt ook dat de verantwoordelijkheid er ligt om te toetsen of er voldoende actie ondernomen wordt door de verantwoordelijke personen en organisaties, dat er alles aan gedaan wordt een zo passend mogelijke plek in het onderwijs te vinden en geen kinderen buiten beeld raken.

Naast dat de wetwijziging beoogd om beter maatwerk te kunnen leveren voor deze doelgroep kwetsbare kinderen, zit er aan de wetwijziging nog een ander doel. Dat is het terugdringen van het aantal vrijstellingen 5 onder a. De vraag is of de wetwijziging voldoende effectief hiervoor zal blijken daar de financiële prikkel bij samenwerkingsverbanden overeind blijft, het onderwijsaanbod per regio verschilt alsmede de mogelijkheden om zorg en onderwijs te combineren. Bovendien zal er een groep kinderen blijven voor wie de overstap naar onderwijs, met een inschrijving op een onderwijsinstelling, te groot zal blijven. Voor deze groep kinderen gaat het veel meer om elementen van onderwijs in de zorg toe te passen.

Vraag 2

Omdat op dit moment onduidelijk is bij welke partij de adviesrol ten aanzien van de onderwijskundige invalshoek neergelegd kan worden als het gaat om kinderen en jongeren die op het mbo zitten, is hierover op dit moment nog niets geregeld in het wetsvoorstel. Zou deze functie bij de RMC-regio kunnen worden belegd? Of komt een contactschool meer in aanmerking? Of is er een andere oplossing denkbaar?

Aanvragen van de vrijstelling 5 onder a voor leerlingen ingeschreven op een MBO komen maar zeer sporadisch voor. Wanneer de rol van advies decentraal belegd dient te worden, kan er aan gedacht worden om ook hier het college van burgemeester en wethouders de verantwoording te geven voor het inrichten van het proces. Daarbij zou een gezamenlijke adviesrol vanuit RMC en MBO een mogelijkheid kunnen zijn. De leerplichtambtenaar kan hierbij net als voor het PO en VO zijn regierol op zich nemen.

Het MBO dient over een goede zorgstructuur te beschikken, waarbinnen ook o.a. adviseurs passend onderwijs acteren. Er kan aan gedacht worden om binnen die zorgstructuur een rol van advies neer te leggen, al dan niet gecombineerd met advies vanuit RMC die zicht heeft op onderwijsvoorzieningen en (leer-/werk)trajecten in de regio. Bovendien kennen veel regio's zgn. Knooppunten of andere vormen van multidisciplinaire overleg waar diverse partijen, waaronder adviseurs passend onderwijs, studentbegeleiders, schoolmaatschappelijk werk, pedagoog en RMC bij elkaar komen met de insteek te komen tot passend onderwijs voor de student. Ook zij zouden in gezamenlijkheid een rol kunnen spelen om tot een onderwijskundig advies te komen.

Kanttekening hierbij is dat wanneer RMC hierin een rol toebedeeld krijgt, dit mogelijk niet als objectief gezien kan worden. Immers is vaak, zo ook binnen onze regio, RMC opgenomen in hetzelfde regionaal bureau als leerplicht.

Vraag 3

De wijziging heeft ook betrekking op Caribisch Nederland. De adviesrol ten aanzien van het onderwijskundig perspectief is met deze wijziging belegd bij het Expertisecentrum onderwijszorg. Is het Expertisecentrum de meest geschikte partij om de adviesrol ten aanzien van het onderwijskundig perspectief te beleggen?

N.v.t.

Namens de regio Westelijke Mijnstreek en gemeente Sittard-Geleen,

G. Coenemans, teammanager Leerplicht, RMC & Jongerenloket

G. Penders, beleids- en kwaliteitsmedewerker Leerplicht, RMC & Jongerenloket